

DARNAUS VYSTYMOŠI TIKSLAI IR ĮGYVENDINIMO RODIKLIAI

Irena Klimavičienė, Jūratė Vaičiulėnaitė

Kauno kolegija

Anotacija. Straipsnyje nagrinėjami JT Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. tikslai, akcentuojant ekonominių tikslų įtaką kitų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimui. Taikant ES darnaus vystymosi stebėsenos indikatorius, išanalizuoti pagrindiniai Lietuvos ekonominiai ir socialiniai rodikliai ir atliktas Lietuvos darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo tyrimas pagal *Sustainable Development Report 2019* duomenis. Straipsnyje nagrinėjami klausimai aktualūs dėl vis didėjančios darnaus vystymosi svarbos pasaulyje ir kiekvienoje šalyje. Tyrimo problema siejama su darnaus vystymosi tikslų pasiekimu ir pažangos vertinimu pagal vienodus ekonominius rodiklius. Tyrimo metodai – darnaus vystymosi dokumentų ir mokslinių publikacijų analizė, statistinių duomenų apibendrinimas ir palyginamoji analizė, informacijos sisteminimas, grupavimas, kiekybinių rodiklių analizė Microsoft Excel skaičiuokle. Tyrimo rezultatai parodė, kad dauguma Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų ir uždavinių iš esmės perkelti į Lietuvos strateginius planavimo dokumentus. Lietuvos rodikliai 2015–2018 metais šalyje gerėjo, tačiau pajamų nelygybė ir su tuo siejamas skurdas nemažėjo. Tai yra viena didžiausių Lietuvos DV tikslų siekimo problemų. Darbotvarkės 2030 m. tikslai įgyvendinami nelabai sėkmingai lyginant su Latvija ir Estija; pagal pasaulinį darnaus vystymosi indeksą (*Global Index Score - GIS*) 2019 m. Lietuva užima 32 vietą tarp 193 šalių. Tai yra gera DV pažangos pozicija, tačiau DV tikslai dar nėra visiškai pasiekti.

Reikšminiai žodžiai: Darnus vystymasis, darnaus vystymosi tikslai, darnaus vystymosi stebėsenos rodikliai

Įvadas

Aktualumas. Darnaus vystymosi koncepcijos pagrindas yra konstruktyvi trijų pagrindinių komponentų – aplinkos, ekonomikos ir visuomenės – sąveika. Siekiant darnos šiose srityse, 2015 m. JT Generalinėje Asamblėjoje priimta Rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį: darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“ (toliau tekste – Darbotvarkė – 2030). Pagrindinis Darbotvarkės–2030 tikslas – padėti panaikinti pasaulyje ypač didelį skurdą ir badą bei užtikrinti darnų ekonominį ir socialinį vystymąsi. Dokumente akcentuojamas darnaus vystymosi (DV) tikslų siekimas nacionaliniu, regioniniu ir globaliu lygmeniu. Tai nėra tik vienos valstybės klausimas, nes globalūs pokyčiai keičia ekonomikos prasmę ir suvokimą, akcentuoja socialinę ekonomikos misiją. DV reikšmė ir didėjantis aktualumas pabrėžiamas ES Tarybos išvadose (2019): darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimas turėtų būti paspartintas „tiek pasauliniu, tiek vidaus lygmeniu kaip svarbiausias ES prioritetas jos piliečių naudai ir siekiant išsaugoti jos patikimumą Europoje ir pasaulyje“.

Nagrinėjamos temos problema. Pasauliniame susitarime dėl darnaus vystymosi iki 2030 m. numatyta 17 tikslų ir 169 uždaviniai, kurie turėtų būti įgyvendinami per ilgą laikotarpį labai skirtingo išsivystymo lygio regionuose bei valstybėse. Todėl neišvengiamai kyla tikslų įgyvendinimo ir pažangos vertinimo problema – kokie kriterijai ir indikatoriai turėtų būti taikomi DV tikslų įgyvendinimo stebėsenoje ir peržiūroje? Darbotvarkės – 2030 skyriuje „Monitoringas ir peržiūra (*Follow-up and review*)“ numatyta, kad ypač svarbu taikyti vienodą rodiklių sistemą tiek nacionaliniu, tiek regioniniu ir

pasauliniu lygiu. *Straipsnyje akcentuojama šios plačios problemos dalis* – vienodų ekonominių ir socialinių rodiklių taikymas įgyvendinant ir vertinant Lietuvos DV tikslų pažangą.

Temos iširtumas Lietuvoje. Darnaus vystymosi klausimus Lietuvos mokslininkai nagrinėja įvairiais požiūriais: ekonominiu ir logistikos požiūriu – Čiegis, Zeleniūtė (2008), Čiegis (2019); regionų plėtros – Punytė, Simonaitytė (2018); pajamų nelygybės klausimus ir jų poveikį ekonomikai analizuoja Dilius (2017, 2019); socialiai atsakingo verslo bei aplinkosaugos klausimus tiria Lietuvos atsakingo verslo asociacijos direktorė A. Alijošiūtė. Tačiau Darbotvarkės – 2030 tikslai ir konkretūs įgyvendinimo rodikliai (indikatoriai) nacionaliniu lygmeniu nagrinėjami neseniai, (dokumentas įsigaliojo 2016 m.). Darnaus vystymosi plano įgyvendinimas yra ilgalaikis procesas – per 15 metų bus atliekami kasmetiniai tęstiniai tyrimai, analizuojami ilgalaikių planų įgyvendinimo rezultatai ir pateikiamos ataskaitos. Šiame straipsnyje atliktas tyrimas prisideda prie darnaus vystymosi tikslų ir įgyvendinimo rodiklių ilgalaikės stebėsenos bei pažangos vertinimo.

Straipsnio tikslas – ištirti darnaus vystymosi tikslus, išanalizuoti pagrindinius nacionalinius ekonominius ir socialinius darnaus vystymosi rodiklius ir nustatyti Lietuvos pažangą įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus.

Nagrinėjimo objektas – Darbotvarkės – 2030 darnaus ekonominio augimo tikslas, uždaviniai ir pagrindiniai ekonominiai bei socialiniai įgyvendinimo rodikliai (indikatoriai).

Tyrimo metodai – darnaus vystymosi dokumentų ir mokslinių publikacijų analizė, statistinių duomenų apibendrinimas ir palyginamoji analizė, informacijos

sisteminimas, grupavimas, kiekybinių rodiklių analizė Microsoft Excel skaičiuokle.

Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. tikslai ir uždaviniai

2015 m. rugsėjo 25–27 d. Niujorke vyko jubiliejinė 70-oji Jungtinių Tautų (JT) Generalinės Asamblėjos sesija, skirta darniam vystymuisi. JT Generalinėje Asamblėjoje priimta ir pasirašyta rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį: darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“ (*Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1*). Naująją Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. patvirtino ir pasirašė daugiau kaip 190 valstybių ir vyriausybių vadovai, tarp jų ir Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Darbotvarkės – 2030 Preambulėje (*Preamble*) kalbama apie penkis esminius naujosios vystymosi darbotvarkės elementus, į kuriuos bus nukreipti veiksmai – žmones, planetą, gerovę, taiką, partnerystę – angliškai vadinamus *5Ps* – *people, planet, prosperity, peace, partnership*. Pagrindinis šios darbotvarkės tikslas – iki 2030-ųjų pasaulyje panaikinti ypač didelį skurdą ir badą bei užtikrinti darnų ekonominį ir socialinį vystymąsi.

Darbotvarkėje – 2030 nustatyta 17 darnaus vystymosi tikslų (*goals*) ir 169 smulkesni uždaviniai (*targets*), kurie apima daugelį politikos sričių ir skirti įgyvendinti iki 2030 m. nacionaliniu, regioniniu ir globaliniu lygmeniu. 1 paveiksle pateikti darnaus vystymosi tikslai.

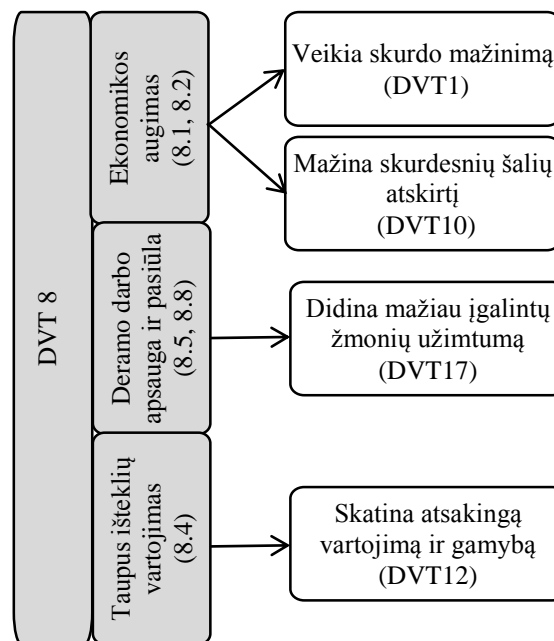
1 pav. Darnaus vystymosi darbotvarkės – 2030 tikslai

Kadangi straipsnyje nagrinėjami klausimai siejami su ekonominiais darnaus vystymosi tikslais, detalizuojami 8-to Darbotvarkės – 2030 tikslo (DVT8) uždaviniai. Šio tikslo įgyvendinimui numatyta 10 uždavinių (2 pav.).

DVT8. Skatinti tvarų, visa apimantį ir darnų ekonominį augimą, našų užimtumą ir deramą darbą
8.1. Palaikyti ekonomikos augimą.
8.2. Pasiiekti aukštesnį ekonomikos našumo lygį.
8.3. Skatinti į vystymąsi orientuotą politiką.
8.4. Gerinti veiksmingą pasaulinių išteklių naudojimą.
8.5. Pasiiekti visišką ir našų užimtumą bei deramą darbą
8.6. Iki 2020 metų smarkiai sumažinti nedirbančio, nestudijuojančio ir nesimokančio jaunimo dalį.
8.7. Imtis neatidėliotinų ir veiksmingų priemonių priverstiniam darbui panaikinti.
8.8. Apsaugoti darbo teises ir skatinti saugią bei užtikrintą darbo aplinką visiems darbuotojams.
8.9. Sukurti ir įgyvendinti politiką, skirtą darniam turizmui plėtoti.
8.10. Stiprinti ir plėsti galimybę visiems gauti bankininkystės, draudimo ir finansų paslaugas.

2 pav. 8-to darnaus vystymosi tikslo uždaviniai

Tvarus, visa apimantis ir darnus ekonominis augimas gali prisidėti prie daugelio kitų DV tikslų įgyvendinimo, taip pasireiškia tikslų integralumas. 3 paveiksle matome, kaip DVT8 tikslo atskirų uždavinių išsprendimas gali turėti įtakos kitiems DV tikslams.

3 pav. 8-to darnaus vystymosi tikslo galimas poveikis kitų tikslų įgyvendinimui

JT Rezoliucija pabrėžia darnaus vystymosi tikslų integralumą ir nedalomumą – t. y., nors atskirose valstybėse gali būti išskirtos atitinkamos prioritetinės sritys, tačiau jų įgyvendinimas negali užgožti kitų tikslų įgyvendinimo. Darbotvarkė – 2030, pripažindama kiekvienos valstybės skirtingą

išsivystymo lygį bei turimus išteklius ir galimybes, yra universalus planas, pagal kurį nė vienas asmuo nepaliekamas nuošaly – tiek su savo unikaliomis problemomis (negalia, atskirtimi, skurdu ir t. t.), tiek ir su savo galimybėmis įgyvendinti tikslus. Planas nereikalauja papildomų išteklių, o ragina įsivertinti situaciją kiekvienoje šalyje ir perskirstyti turimus bei išmaniai ieškoti papildomų resursų tikslams pasiekti. (Darnaus vystymosi tikslai).

Lietuvos darnaus vystymosi prioritetinės sritys

Tiriant Lietuvos darnaus vystymosi tikslus, išnagrinėta Lietuvos darnaus vystymosi strategija (2013), tyrimo „Darnaus vystymosi tikslai ir planavimo sistema Lietuvoje: esamos situacijos analizė“ rezultatai (Punytė, Simonaitytė, 2018), JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaita 2018 m. (toliau tekste – DV ataskaita Lietuvoje – 2018). Dokumentuose pabrėžiama, kad dauguma Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų ir uždavinių iš esmės perkelti į Lietuvos strateginius planavimo dokumentus.

Iš 17 DV tikslų ir 169 uždavinių, pateiktų darbotvarkėje – 2030, Lietuva išskyrė 43 prioritetinius uždavinius, kurie sugrupuoti į keturias prioritetines sritis: (1) socialinės atskirties ir skurdo mažinimo, (2) sveikos gyvensenos, (3) energetinio efektyvumo ir (4) klimato kaitos bei darnaus vartojimo ir gamybos. (Lietuvos darnaus vystymosi strategija). Lietuvai prioritetinės sritys dera su Darbotvarkės – 2030 tikslais (1 lentelė).

1 lentelė. Lietuvos darnaus vystymosi prioritetinės sritys

Darbotvarkės – 2030 tikslai			
DVT1 DVT8 DVT10	DVT3	DVT7 DVT13	DVT12, DVT13
Socialinės atskirties ir skurdo mažinimas.	Sveika gyvensena.	Energetinis efektyvumas.	Klimato kaita bei darnus vartojimas ir gamyba.
Skurdo, socialinės atskirties ir pajamų nelygybės mažinimas, užimtumo skatinimas.	Visuomenės sveikatos stiprinimas, sveikatos priežiūros kokybės ir paslaugų prieinamumo didinimas.	Inovatyvios ekonomikos ir išmaniosios energetikos plėtra, kokybiškas išsilavinimas.	Efektyvus žaliavų naudojimas gamybos procesų optimizavimas, atliekų kiekio ir oro taršos mažinimas.

Už Darbotvarkės – 2030 įgyvendinimą nacionaliniu lygiu atsakingos visos ministerijos pagal kompetenciją, pagrindinės koordinuojančios institucijos yra Aplinkos ministerija, o Užsienio reikalų ministerija koordinuoja Darnaus vystymosi

darbotvarkės – 2030 įgyvendinimą vystomojo bendradarbiavimo aspektu.

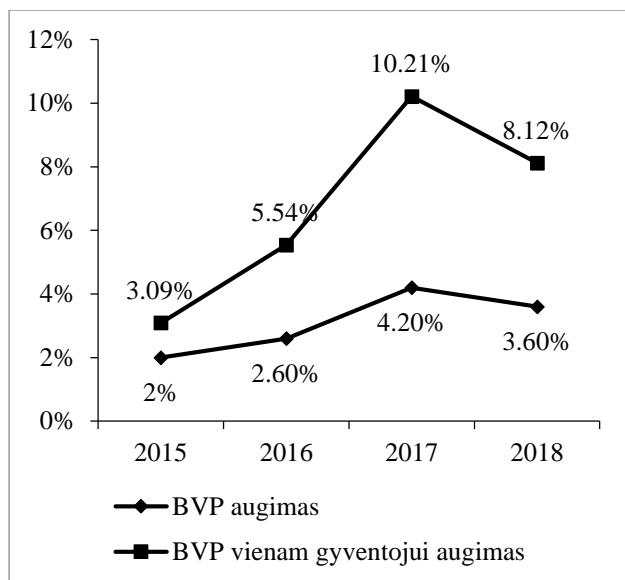
Vystomasis bendradarbiavimas priskiriamas 17-tam Darbotvarkės – 2030 tikslui „Stiprinti įgyvendinimo priemones ir atgaivinti pasaulinę darnaus vystymosi partnerystę“. Šį tikslą Lietuva išskyrė vienu iš prioritetų ir įsipareigojo teikti oficialiąją paramą vystymuisi. 2017 m. parama sudarė 52,5 mln. eurų, t.y. 0,13 % bendrųjų nacionalinių pajamų. Atsižvelgiant į finansinius išteklius ir sukauptą bendradarbiavimo patirtį, Lietuva siekia prisidėti prie DV tikslų įgyvendinimo paramą gaunančiose šalyse, tačiau prioritetas skiriamas 6-iems iš 17 darnaus vystymosi tikslų: skurdo mažinimui, kokybiškam švietimui, lyčių lygybei, klimato kaitos poveikio švelninimui, taikai ir teisingumui, stiprioms institucijoms, partnerystei įgyvendinant tikslus. (Darnaus vystymasis ir Lietuva).

Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo Lietuvoje pagrindiniai ekonominiai ir socialiniai rodikliai

Europos Komisija (EK) 2017 m. patvirtino darnaus vystymosi tikslų stebėsenos indikatorius (*Indicators for Monitoring the Sustainable Development Goals (SDGs) in an EU Context*). Dokumente numatyti 244 rodikliai, susieti su 17 tikslų. Tačiau EK ir Europos statistikos tarnyba (Eurostatas) nurodo, kad DV pažangą nebūtina vertinti pagal visus 244 indikatorius, kadangi kai kurie rodikliai yra daugiavieniai ir juos galima taikyti keliems darnaus vystymosi tikslams aprašyti. Būtent tokie yra ekonominiai DV indikatoriai, nagrinėjami šiame tyrime – siekiant subalansuoto ekonomikos augimo, galima išspręsti daugelį darnaus vystymosi uždavinių.

JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaita 2018 m. (toliau tekste – DV ataskaita Lietuvoje 2018) pateikia DV ekonominių tikslų įgyvendinimo rodiklius 2010–2016 m. Straipsnyje analizuojami naujaisi (2017–2018 m.) DV tikslų įgyvendinimo rodikliai numatyti EK ir Eurostato dokumente.

Ekonominio uždavinio 8.1 „Palaikyti ekonomikos augimą vienam gyventojui“ stebėsenai skirtas indikatorius Bendrojo vidaus produkto (BVP), tenkančio vienam gyventojui, augimas (*Real GDP per capita – growth rate*). Lietuvos rodikliai pateikti 4 paveiksle.

4 pav. BVP ir BVP vienam gyventojui augimas Lietuvoje (pagal Lietuvos Statistikos departamento duomenis)

Lietuvoje stebimas BPV rodiklių augimas, nors 2018 metais augimo tempai lėtėja. Apskritai, BVP ir su juo susijusių indikatorių augimas turi teigiamą poveikį daugelio darnaus vystymosi tikslų pasiekimui: DVT1. Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse; DVT10. Mažinti nelygybę tarp šalių ir pačiose šalyse; DVT17. Stiprinti įgyvendinimo priemonės ir atgaivinti pasaulinę darnaus vystymosi partnerystę.

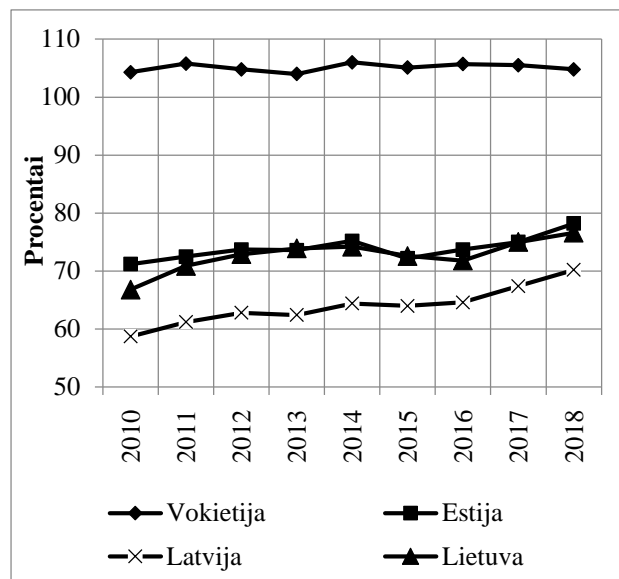
DV8 tikslo 8.5 uždavinys „Pasiiekti visišką ir našų užimtumą“ stebėsenos rodiklis – bendras užimtumo lygis (*Total employment rate*) ir jaunimo užimtumas (*Youth employment rate*) parodytas 2 lentelėje.

2 lentelė. Užimtumo lygis Lietuvoje, proc. (pagal Lietuvos Statistikos departamento duomenis)

	2014	2015	2016	2017	2018
15–64 m. amžiaus gyventojų	65,7	67,2	69,4	70,4	72,4
15–24 m. amžiaus gyventojų	27,6	28,3	30,2	30,4	32,4

Lietuvos darbo rinkoje nuo 2010 m. vyrauja visų amžiaus grupių gyventojų užimtumo didėjimo ir nedarbo mažėjimo tendencijos. Pastaraisiais metais Lietuvoje daug dėmesio skiriama jaunimo nedarbo problemai. Nors jaunimo nedarbas ES šalyse sparčiai mažėja (Eurostat duomenimis, jaunimo iki 25 m. nedarbas nuo 35,7 proc. 2010 m. sumažėjo daugiau nei dvigubai – iki 14,5 proc. 2016 m.), vis dar nepasiektas 2007 m. buvęs jaunimo nedarbo lygis – 8,4 proc. Jaunimas darbo rinkoje vis dar patiria iššūkių ir vienodomis sąlygomis nėra pajėgus konkuruoti su darbo patirtį turinčiais specialistais. (DV ataskaita Lietuvoje 2018).

Vienas iš ekonomikos augimo veiksmų yra darbo produktyvumas, sietinas ne tik su DVT8 tikslu, bet ir su kitais Darbotvarkės – 2030 tikslais: aukštesnį ekonomikos našumo lygį galima pasiekti diegiant pažangius gamybos metodus ir priemones (DVT12); kylant darbo našumui auga darbo užmokestis ir mažėja skurdo rizika (DVT1); didėja gyventojų galimybės gauti tinkamas sveikatos, švietimo ir kitas paslaugas (DVT3, DVT4). Nominalaus darbo našumo (*Nominal labour productivity*) palyginimas (5 pav.) rodo, jog Lietuva ženkliai atsilieka nuo ES vidutinio lygio ir pirmaujančių šalių, tai atsiliepa bendram DV pažangos vertinimui.

5 pav. Nominalus darbo našumas vienam dirbančiam asmeniui (ES vidurkis 100 %) (pagal Eurostat duomenis)

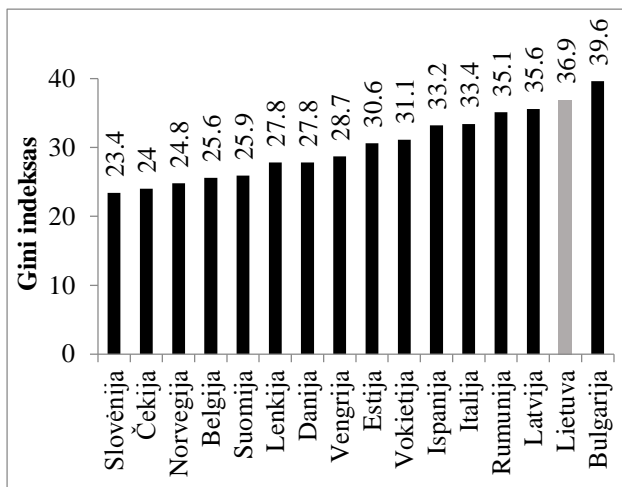
Darbotvarkės – 2030 pagrindinis tikslas – pasaulyje panaikinti skurdą ir badą (DVT1). Gyventojų, patiriančių skurdą ar socialinę atskirtį, rodiklis vertinamas pagal tris komponentus: piniginių skurdą, materialinį nepriteklių ir mažą darbo intensyvumą. Lietuvoje apie 7,8 procento (63 tūkst. asmenų) gyventojų patiria visus tris paminėtus sunkumus. Didžiausia problema mūsų šalyje – piniginis skurdas. Su piniginiu skurdu glaudžiai susijusi pajamų nelygybė, kuri Lietuvoje yra ypač didelė: 2015 m. 20 proc. turtingiausių žmonių pajamos šalyje buvo 7,5 karto didesnės nei 20 proc. neturtingiausių žmonių. (Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys). Tai yra vienas aukščiausių rodiklių ES.

10-tojo darnaus vystymosi tikslo „Sumažinti nelygybę valstybėse ir tarp valstybių“ vertinimui taikomas pajamų pasiskirstymo koeficientas Gini indeksas (*Gini coefficient of equivalised disposable income*). Gini koeficiento reikšmės taikomas gyventojų pajamų skirtumams apibūdinti:

0 – visiška pajamų lygybė, kai visi uždirba lygiai tiek pat;

1 - absoliuti nelygybė, kai vienas namų ūkis (gyventojas) uždirba visas šalies pajamas.

Pajamų pasiskirstymas pagal Gini indeksą ES šalyse parodytas 6 paveiksle.

6 pav. Gini indeksas 2018 (pagal Eurostat duomenis)

Dilius A. (2017), išnagrinėjęs pajamų nelygybės poveikį ekonomikos augimui, teigia: „kadangi pajamų nelygybė kaip dinamiškas reiškinys nuolat kinta, jo pokytis gali turėti nevienareikšmišką poveikį ekonomikos augimui. Todėl pajamų nelygybės kitimo stabilizavimas ir orientavimas į ekonomikos augimo skatinimą lemia tam tikrus teorinius pagrindimus ir praktinius sprendimus“. Šios nelygybės mažinimui nepakanka socialinės politikos, švietimo ar sveikatos apsaugos priemonių, į procesą turi įsitraukti verslo ir ūkio sektoriai. Lietuva visuose pagrindiniuose strateginiuose dokumentuose užsibrėžė mažinti skurdą ir pajamų nelygybę. Siekiant užsibrėžto tikslo svarbu didinti pajamas, pensijas ir socialines išmokas, mažinti mokesčių našą mažiausiai uždirbantiems ir didinti daugiausiai uždirbančiųjų socialinę atsakomybę. (DV Ataskaita Lietuvoje 2018).

Darnaus vystymosi pažangos vertinimas

Vertinant Lietuvos pažangą, analizuojami Darnaus vystymosi ataskaitos – 2019 (Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., 2019) duomenys. Šiame dokumente pateikiama informacija apie Darbotvarkės – 2030 tikslų pasiekimą ir pažangą 193 pasaulio šalyse – JT organizacijos narėse.

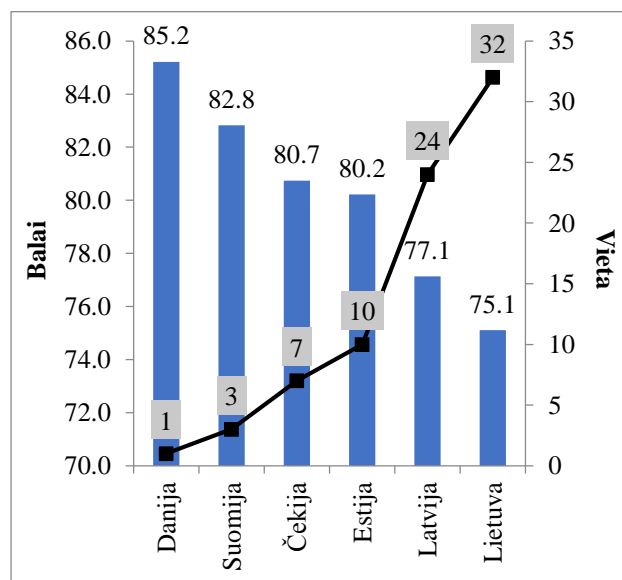
Darbotvarkės – 2030 tikslai ištirti ir jų pasiekimas įvertintas keturiais lygiais: 1) tikslas pasiektas; 2) tikslo siekiama, bet yra trūkumų; 3) siekiant tikslo pažanga maža, trūkumai ženklūs; 4) pažanga nestebima, trūkumai esminiai. Apibendrinti ir susisteminti duomenys apie DV tikslų pasiekimo lygį ES pažangiausiose (Suomija, Danija, Čekija) ir Baltijos šalyse pateikti 3 lentelėje.

Analizės duomenys rodo, kad Lietuva dar nėra visiškai pasiekusi DV tikslų, tačiau yra pažangos kelyje. Iš 17 DV tikslų 3 siejami, bet dar yra trūkumų; 10 tikslų (58,8 proc.) siekiama sunkiai, yra daug neišspręstų uždavinių; 4 tikslų (23,5 proc.) pasiekimas nepakankamas, yra esminių trūkumų. Lietuvos darnaus vystymosi pažanga atsilieka ne tik nuo pirmaujančių, bet ir nuo kitų Baltijos šalių – Latvijos ir Estijos.

3 lentelė. Darbotvarkės – 2030 tikslų pasiekimo lygis (pagal Sustainable Development Report 2019)

Valstybė	DV tikslų pasiekimo lygis ir skaičius				Iš viso DVT
	tikslas pasiektas	yra trūkumų	ženklūs trūkumai	esminiai trūkumai	
Suomija	4	6	5	2	17
Danija	3	9	3	2	17
Čekija	1	6	8	1	16
Estija	0	8	5	4	17
Latvija	0	5	5	7	17
Lietuva	0	3	10	4	17

Vertinant valstybių padėtį pagal pasaulinį darnaus vystymosi indeksą (*Global Index Score - GIS*), atsižvelgiama į daugelį veiksnių – narystę tarptautinėse organizacijose, gyventojų skaičių, BVP vienam gyventojui ir kitus DV tikslų stebėsenos indikatorius. Išanalizavus Darnaus vystymosi ataskaitoje – 2019 pateiktus kiekybinius rodiklius, sudaryta diagrama (7 pav.) rodo Lietuvos padėtį tarp ES šalių.

7 pav. Pasaulinis darnaus vystymosi indeksas (GIS) ir šalių vieta (pagal Sustainable Development Report 2019)

Danija yra aukščiausioje pozicijoje tarp 193 šalių, kurių informacija pateikiama pasaulinėje Darnaus vystymosi ataskaitoje – 2019. DV pažanga įvertinta 85,2 balais iš 100 galimų. Lietuvos DV pažanga

įvertinta 75,1 balu, ir esame 32 vietoje. Toks vertinimas yra teigiamas pasiekimas. Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos veiksmai padeda įgyvendinti Darbotvarkę – 2030 šalyje ir prisideda prie Darbotvarkės – 2030 įgyvendinimo pasaulyje. Suprantame, kad esame vienu namų gyventojai, todėl negalime būti abejingi vieni kitiems ir gyventi ateities kartų sąskaita. (DV ataskaita Lietuvoje 2018).

Išvados

1. Dauguma Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų ir uždavinių iš esmės perkelti į Lietuvos strateginius planavimo dokumentus ir nagrinėjami JT Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaitoje (2018).

Literatūra

1. Čiegis, R., Dilius, A. (2019). Pajamų nelygybės poveikis ekonomikos augimui aplinkos kanalu. *Regional Formation and Development Studies*, 28(2), 29-43. doi:<http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v28i2.1941>
2. Čiegis, R., Zeleniūtė, R. (2008). Lietuvos ekonomikos plėtra darnaus vystymosi aspektu. Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai, 2008.2/2, 11-28.
3. Darnaus vystymosi tikslai. (2016). Naujienkaiškis-4. Prieiga per internetą: <http://eurohouse.lt/wp-content/uploads/2016/12/Naujienkaiškis-4.pdf>
4. Darnus vystymasis ir Lietuva. Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas>
5. Dilius, A. (2017). Pajamų nelygybės poveikio ekonomikos augimui vertinimas Europos sąjungos šalių grupėse: disertacija. Šiaulių universitetas.
6. Eurostat. Gini coefficient of equivalised disposable income. Prieiga per internetą: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_di12&lang=en
7. Eurostat. Nominal labour productivity per person employed. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00116/default/table?lang=en>
8. Eurostat. Sustainable development indicators. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/indicators>
9. Indicators for Monitoring the Sustainable Development Goals (SDGs) in an EU Context . Prieiga per internetą : <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/276524/7736915/EU-SDG-indicator-set-with-cover-note-170531.pdf>
10. JT Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaita. (2018). Prieiga per internetą http://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/ES_ir_tarptautinis_bendradarbiavimas/Darnaus%20vystymosi%20tikslai/DV%20ataskaita/ataskaita%20LT.pdf
11. Lietuvos darnaus vystymosi strategija. (2011). Prieiga per internetą: http://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/ES_ir_tarptautinis_bendradarbiavimas/Darnaus%20vystymosi%20tikslai/NDVS/NDVS.pdf
12. Lietuvos statistikos departamentas. Nacionaliniai Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. rodikliai. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/nacionaliniai-darnaus-vystymosi-rodikliai>
13. Lietuvos statistikos departamentas. Užimti gyventojai ir užimtumo lygis pagal amžiaus grupes ir lytį. Prieiga per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=5ab5f098-85a0-41dd-a961-6953f9db9da5#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=5ab5f098-85a0-41dd-a961-6953f9db9da5#/)
14. Punytė, I., Simonaitytė, K. (2018). Darnaus vystymosi tikslai ir planavimo sistema Lietuvoje: esamos situacijos analizė. http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2018/05/darnus-vystymasis-ir-planavimas-Lietuvoje_esama-situacija.pdf
15. Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. (2019): Sustainable Development Report 2019. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN). Prieiga per internetą: <https://sdgindex.org/reports/sustainable-development-report-2019/>
16. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2016-2017 socialinis pranešimas. Prieiga per internetą: https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/13488_socialinis-pranesimas-2016-17.pdf
17. United Nations. (2004). The Ten Principles of the UN Global Compact. Prieiga per internetą <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
18. United Nations. (2015). Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1). Prieiga per internetą <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2125&menu=1515>

GOALS AND INDICATORS OF THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary

Sustainable Development (SD) is not just an issue of one country. The global change is transforming the meaning and perception of the economy by emphasizing its social mission to help eradicate extreme poverty and hunger in the world and ensure sustainable economic and social development. The Global Compact for Sustainable Development by 2030 (Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development, A / RES / 70/1) contains 17 goals and 169 objectives that should be implemented at national, regional and global levels.

The paper analyses the issue of the implementation and monitoring of the goals of sustainable development. The article aims to investigate the goals of Sustainable Development by 2030 and emphasize the importance of the economic goal; analyse the main economic and social indicators for Sustainable Development under the UN's 2030 Agenda in Lithuania, and estimate the progress. The research methods are the analysis of papers and scientific publications on sustainable development and the analysis and comparison of statistical information. The paper focuses on the following main issues: the goals and objectives of the Agenda for Sustainable Development for 2030; the key indicators of the implementation of the Agenda in Lithuania; the analysis of the progress report on sustainable development. The goals of SD are analysed, and their indivisibility and integrity are revealed. This is underlined in the UN Resolution, which may highlight the respective priority areas in separate countries. However, the implementation should not overshadow other goals. The comparative analysis of the national economic and social indicators is performed according to the Indicators for Monitoring the Sustainable Development Goals (SDGs) in the EU Context. The study shows that Lithuania's Goals of Sustainable Development and Indicators of Progress are aligned with the UN's 2030 Agenda for Sustainable Development, and the achievement of global SD goals and social progress depends on their implementation at the national level.

Keywords: Sustainable Development; Sustainable Development Goals, Indicators for Monitoring the Sustainable Development Goals.

Informacija apie autorius

Irena Klimavičienė. Kauno kolegijos Verslo fakulteto Apskaitos ir finansų katedros lektorė. Mokslinių tyrimų laukas: finansinė analizė, socialinė ekonomika, darnus ekonominis vystymasis.

El. pašto adresas: irena.klimaviciene@go.kauko.lt

Jūratė Vaičiulėnaitė. Kauno kolegijos Verslo fakulteto Apskaitos ir finansų katedros lektorė. Mokslinių tyrimų laukas: taikomoji matematika, informacinės technologijos, darnus ekonominis vystymasis.

El. pašto adresas: jurate.vaiciulenaite@go.kauko.lt